

УДК 331.556

JEL classification: F22, O15, H52, H75,
I2**Денис ПУДРИК**

кандидат економічних наук,
Одеська митниця Держмитслужби, Україна
E-mail: pudrykdenys.n@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0003-2748-7579>

Олексій КВІЛІНСЬКИЙ

доктор економічних наук, доцент,
кафедра маркетингу,
Сумський державний університет, Україна
E-mail: a.kwilinski@london-asb.co.uk
<https://orcid.org/0000-0001-6318-4001>

Тетяна ВАСИЛИНА

Сумський державний університет, Україна
E-mail: vasylynatanya@gmail.com
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6957-0082>

© Денис Пудрик, Олексій Квілінський,
Тетяна Василина, 2021

Отримано: 28.04.2021 р.
Прорецензовано: 10.05.2021 р.
Рекомендовано до друку: 26.05.2021 р.
Опубліковано: 26.05.2021 р.

Ця стаття розповсюджується на умовах ліцензії Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0, яка дозволяє необмежене повторне використання, розповсюдження та відтворення на будь-якому носії, за умови правильного цитування оригінальної роботи.

Денис Пудрик (Україна)
Олексій Квілінський (Україна)
Тетяна Василина (Україна)

МІЖНАРОДНА МІГРАЦІЯ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА СОЦІАЛЬНИЙ ПРОГРЕС КРАЇН

АНОТАЦІЯ

Вступ. Соціальний розвиток національної економіки знаходиться в центрі уваги громадської думки, політиків та дослідників. Основною причиною розгляду цієї теми є підвищення рангу питань соціального прогресу країн, пов'язаних з наслідками глобалізації та стрімкого зростання міжнародної міграції. Стрімке зростання обсягів приватних переведень громадян України з закордону з одного боку призводять до збільшення доходів населення, скорочення бідності, покращення охорони здоров'я, освіти та активізують економічний розвиток країни, а з іншого – зменшення пропозиції робочої сили, відтоку висококваліфікованих кадрів, збільшення нерівності, зменшенню обсягу податкових надходжень на соціальне страхування призводить до стримування економічного та соціального розвитку національної економіки.

Метою дослідження є визначення впливу міграційних процесів на рівень соціального прогресу в Україні.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети дослідження, у статті авторами запропоновано методичний інструментарій оцінювання інтегрального індексу соціального прогресу, на основі енторійного методу визначення вагових коефіцієнтів індикаторів ознак соціального прогресу («Освіта, наука та культура», «Охорона здоров'я», «Охорона довкілля», «Життя та добробут», «Свобода та рівність»). Запропоновано модель функціональних залежностей для оцінювання впливу міграційних процесів на рівень соціального прогресу національної економіки.

Результати. Встановлено, що за інтегральним індексом соціального прогресу Україна значно відрізняється від країн-бенчмарк ЄС (Польща, Угорщина, Чехія, Словаччина) за 2000-2020 рр. Досягнення середнього рівня соціального прогресу країн ЄС, за умови збереження існуючої тенденції середньорічного зростання інтегрального індексу соціального можливе лише через 15 років. Визначено статистично значимий вплив міграційних процесів на рівень соціального прогресу національної економіки. Збільшення обсягу приватних переведень з закордону призводить до збільшення рівня соціального прогресу на 0,25%, а міграційного приросту населення країни на 0,026%. Коефіцієнт детермінації моделей становить 67,5% та 16,4%.

Перспективи. Низький рівень коефіцієнту детермінації для моделі з міграційним приростом населення країни актуалізує питання подальшого дослідження вивчення додаткових пояснювальних факторів впливу міграційних процесів на соціальний прогрес, зокрема: навички, гендер, освіта, національна ідентичність тощо.

Пудрик Д., Квілінський О., Василина Т. Міжнародна міграція та її вплив на соціальний прогрес країн. *Економічний аналіз*. 2021. Том 31. № 2. С. 160-169.

DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2021.02.00160>

Ключові слова: міграційний приріст; грошові перекази; модель; індекс.

UDC 331.556

JEL classification: F22, O15, H52, H75,
I2**Denis PUDRYK***PhD in Economics,
Odessa Customs of the State Customs Service,
Ukraine
E-mail: pudrykdenys.n@gmail.com***Oleksii KWILINSKI***Doctor of Economic Sciences,
Associate Professor,
Department of Marketing,
Sumy State University, Ukraine
E-mail: a.kwilinski@london-asb.co.uk
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-6318-4001>***Tatjana VASYLYNA***Sumy State University, Ukraine
E-mail: vasylynatanya@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-6957-0082>*© Denis Pudryk, Oleksii Kwilinski,
Tatjana Vasylyna, 2021

Received: 28.04.2021

Revised: 10.05.2021

Accepted: 26.05.2021

Online publication date: 26.05.2021

This is an Open Access article, distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 license, which permits unrestricted re-use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited.

**Denis Pudryk (Ukraine)
Oleksii Kwilinski (Ukraine)
Tatjana Vasylyna (Ukraine)**

INTERNATIONAL MIGRATION AND ITS IMPACT ON THE SOCIAL PROGRESS OF COUNTRIES

ABSTRACT

Introduction. The social development of the national economy is in the focus of society, politicians and researchers. The main reason for considering this topic is to increase the rank of social progress of countries related to globalization and the rapid growth of international migration. The rapid growth of private relocations of Ukrainian citizens from abroad, on the one hand, leads to increased incomes, poverty reduction, improved health care, education and economic development of the country. On the other – reduced labour supply, the outflow of highly qualified personnel, increasing inequality, reduction of tax revenues on social insurance leads to restraint of economic and social development of the national economy.

The aim of the study is to determine the impact of migration processes on the social progress in Ukraine.

Research methods. To achieve this goal, the authors propose methodological tools for assessing the integrated index of social progress, based on the entropy method of determining the weights of social progress indicators (“Education, Science and Culture”, “Health”, “Environment”, “Life and well-being”, “Freedom and equality”). A model of functional dependencies for estimating the impact of migration processes on the level of social progress of the national economy is proposed.

Results. It is established that according to the social progress index Ukraine differs significantly from the EU benchmark countries (Poland, Hungary, Czech Republic, Slovakia) for 2000-2020. Achieving the average level of social progress of the EU, provided only after 15 years. The statistically significant influence of migration processes on the country’s social progress is determined. The increase of private remittances from abroad leads to an increase in the social progress by 0,25% and the migration growth of the country’s population by 0,026%. The coefficient of determination of the models is 67,5% and 16,4%.

Perspectives. The low level of the determination coefficient for the model with migratory population growth raises the question of further research of additional explanatory factors of the migration processes impact on social progress, in particular: skills, gender, education, national identity and more.

Pudryk, D., Kwilinski, O., & Vasylyna, T. (2021). International migration and its impact on the social progress of countries. *Economic analysis*, 31 (2), 160-169.

DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2021.02.00160>**Keywords:** migration growth; remittances; model; index.

Вступ

У 2014 р. Україною ратифіковано Угоду про асоціацію з Європейським Союзом. Дана Угода передбачає можливість вільного переміщення товарів, послуг, капіталу та робочої сили. За даними державної служби статистики міграційний рух

населення з України протягом 2014-2020 р. склав понад 3 млн. осіб [1]. Переважна більшість населення емігрувало до країн ЄС, у 2020 р. найбільше до Німеччини, Литви, Чехії, Польщі (рис. 1).

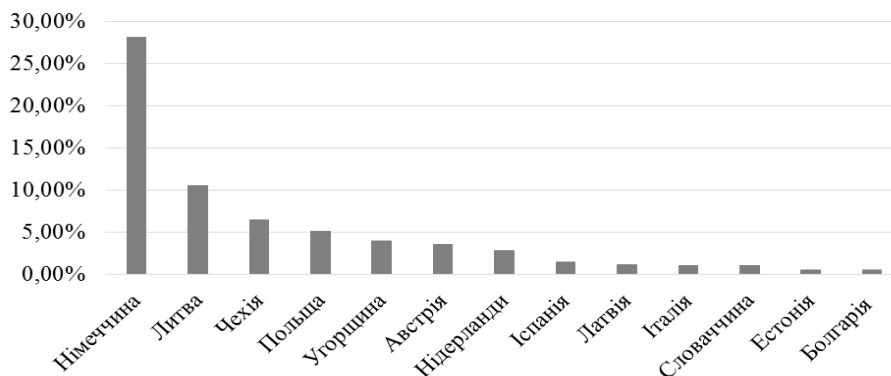

Рис. 1. Структура країн в'їзду міждержавних мігрантів-громадян України у 2020 році

Джерело: сформовано на основі даних [1].

Однією з причин еміграції до країн ЄС є їх вищий рівень розвитку порівняно з Україною. У 2004 р. до ЄС приєдналися країни Вишеградської групи (Польща, Угорщина, Чехія, Словаччина), які ідентично Україні у 1990-1992 р. відмовилися від монопольної влади комуністичної партії та здійснили перехід від центрального до ринкового управління національною економікою. У той же час, маючи значний ресурсний, економічний, трудовий потенціал, порівняно з країнами Вишеградської групи, після здобуття незалежності Україні не вдалося провести ефективні реформи його використання. Так, у 2020 р. рівень ВВП на душу населення країн Вишеградської групи (Польща – 15656,18 долл. США, Угорщина – 15899,14 долл. США, Чехія – 22762,19 долл. США,

Словаччина – 19156,88 долл. США) в п'ять разів вищий ніж в Україні (3726,92 долл. США), рівень конкурентоспроможності (Global competitiveness index) в 1.2 рази (Польща – 68,89, Угорщина – 65,08, Чехія – 70,85, Словаччина – 66,77).

Міграція населення до більш розвинутих країн сприяє притоку приватних грошових переказів в Україну з закордону. За даними Державної служби статистики у 2019 р. обсяг приватних грошових переказів з закордону був майже в три рази більшим за обсяг прямих іноземних інвестицій [1]. Крім того, динаміка обсягів приватних грошових переказів має стабільне зростання протягом 2014-2020 рр. порівняно з обсягом прямих іноземних інвестицій (рис. 2).

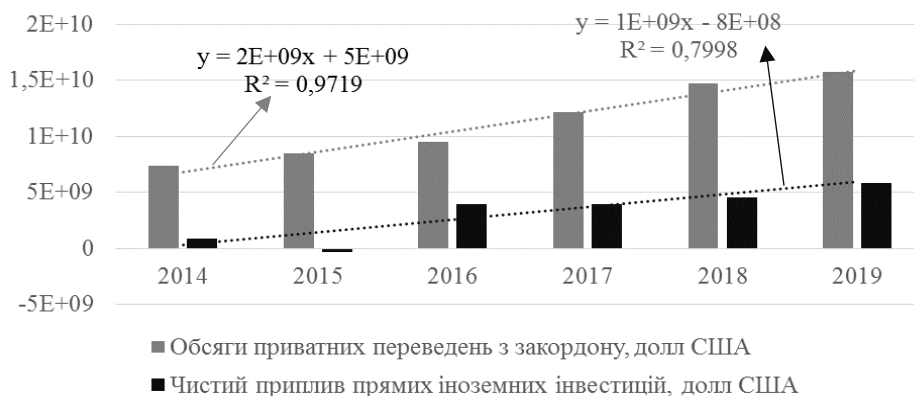

Рис. 2. Динаміка обсягів приватних переведень з закордону та прямих іноземних інвестицій в Україні за 2014-2019 рр.

Джерело: сформовано на основі даних [1].

З одного боку збільшення приватних грошових переказів в Україну з закордону дозволяє покращувати платіжний баланс країни шляхом врівноваження попиту та пропозиції на іноземну валюту, сприяє зростанню реального обмінного курсу, добробуту родин мігрантів тощо, а з іншого – провокує зменшення пропозиції робочої сили, відтоку висококваліфікованих кадрів, збільшенню нерівності, зменшенню обсягу податкових надходжень на соціальне страхування. З огляду на це, відображення соціального прогресу національної економіки та визначення впливу міграції на його рівень є актуальним.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. У 1957 р. при створенні Європейського економічного співтовариства країнами засновниками при укладанні договору питання міграції населення не враховувалися. Розширення кола країн-членів ЄС та приєднання їх до Шенгенської угоди, укладеної в 1985 році, зумовило необхідність впровадження

політики регулювання міграційних процесів. Шенгенська угода, передбачала поступову гармонізацію візової політики держав-членів, вдосконалення співпраці між митними органами у сфері незаконного в'їзду та перебування осіб з третіх країн та впровадженню заходів, спрямованих на запобігання нелегальній міграції громадян, які не є членами ЄС. У той же час, встановлення спільного ринку на території держав-членів, ліквідація внутрішніх кордонів, поширення глобалізації обумовила необхідність постійного впровадження актів, резолюцій, рекомендацій щодо міграційної політики держав-членів ЄС. Поряд з цим зростала зацікавленість науковців щодо впливу міграційної політики на розвиток країн. За даними міжнародної науково-метричної бази даних Scopus за 1990-2020 рр. результати дослідження впливу міграції на соціальні аспекти розвитку країн опубліковано в 839 статтях (рис. 3).

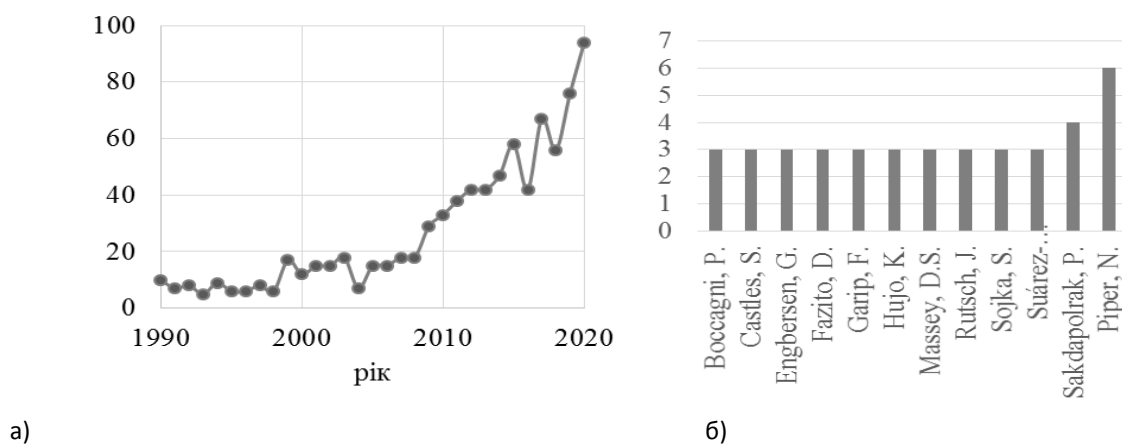

Рис. 3. Динаміка публікаційної активності (а) та автори найбільшої кількості статей з досліджуваної проблематики за науково-метричною базою даних Scopus

Джерело: сформовано на основі даних [2].

Найбільшу кількість статей з досліджуваної проблематики за науково-метричною базою даних Scopus опубліковано Н. Пайпер. У своєму дослідженні [3] проводячи теоретичний аналіз наукових досліджень міграційних процесів поділяє їх на дві групи: 1) публікації присвячені питанням державного управління міграційними процесами; 2) публікації присвячені дослідженню зв'язку між міграцією та розвитком країн. Автор наголошує на необхідності імплементації Цілей сталого розвитку в державну політику управління міграційними процесами, та зазначає потребу в проведенні емпіричних розрахунків впливу міграції на досягнення Цілей сталого розвитку країн. У той же час окрім врахування політичного фактору при формуванні державної міграційної політики необхідним є розгляд гендерних аспектів міграції [4]. На думку С. Кастлес проведення емпіричних

досліджень та аналіз міграційних процесів є необхідною умовою побудови державної політики довгострокового економічного та соціального розвитку країни [5].

Д. Массей визначає соціальний прогрес країни основним фактором стрімкого зростання міграції населення з однієї країни в іншу [5]. Використовуючи біваріативну модель Хазарда А. Паллоні, Д. Массей, М. Цебальос, К. Еспіноса та М. Шпіттель, у роботі [8] емпірично доводять статистично значимий причинно-наслідковий зв'язок між міграцією та соціальним прогресом країни. Хайн де Хаас визначають, що збільшення приватних переведень з закордону сприяють економічному та соціальному розвитку Марокко [9]. У той же час, С. Петні та П. Сакдаполрак не зважаючи на позитивний вплив міграційних процесів, який вимірюється обсягом приватних

переведень з закордону, на соціальний та економічний прогрес в Тайланді відмічають потенційно можливий негативний ефект внаслідок втрати населенням країн знань, навичок, національної ідентичності тощо [10]. Важливість розгляду впливу не лише фінансових грошових переказів на соціальний прогрес, довгострокове економічне зростання національної економіки, а й навичок населення, його знання та ідентичність окреслено в роботі [11]. У статті [12] науковцями зосереджено увагу на системах соціального забезпечення в країнах Європи, як основного елемента соціального прогресу національної економіки, та їхньому впливу на міжнародну міграцію. Основною гіпотезою роботи є: статистично значимий вплив системи соціального забезпечення на трудову міграцію (переміщення населення з метою пошуку роботи), а також на соціальну міграцію (переміщення населення з метою отримання соціальних виплат). Результати емпіричних розрахунків засвідчили відсутність статистично значимого впливу соціального забезпечення на міграційні процеси.

Мета статті

Метою дослідження є визначення впливу міграційних процесів на рівень соціального прогресу в Україні.

Виклад основного матеріалу

Відповідно до проведених досліджень в роботах [14; 15; 16; 17] основними детермінантами соціального прогресу обрано забезпечення персонального розвитку населення (освіта, наука та культура); забезпечення належних умов проживання населення (охорона здоров'я, охорона довкілля, життя та добробут, свобода та рівність). Визначення рівня соціального прогресу національної економіки з метою встановлення впливу міграційних процесів на нього запропоновано здійснювати в чотири етапи.

Етап 1. Формування статистичної бази індикаторів ознак соціального прогресу. Основними індукторами детермінант соціального прогресу обрано:

забезпечення персонального розвитку населення:

– «Освіта, наука та культура»: Витрати на освіту ($k_{во}$); Валовий коефіцієнт охоплення населення вищою освітою ($k_{вищо}$); Охоплення дітей дошкільною освітою ($k_{дошо}$); Кількість здобувачів професійної освіти ($k_{профо}$); Державні витрати на культуру ($k_{культ}$); Частка державних видатків на дослідження та розробки ($k_{досл}$);

8. забезпечення належних умов проживання населення:

- «Охорона здоров'я»: Державні витрати на охорону здоров'я ($k_{озд}$); Індекс процвітання / складова здоров'я ($k_{лозд}$);
- «Охорона довкілля»: Національні витрати на охорону довкілля ($k_{довк}$); Індекс екологічної ефективності ($k_{кри}$);
- «Життя та добробут»: ВНД на душу населення ($k_{внд}$); Рівень безробіття населення ($k_{безр}$);
- «Свобода та рівність»: «Індекс економічної свободи» (k_{ief}); Індекс свободи преси ($k_{пfi}$); Індекс громадянських свобод (k_{cli}); Індекс дотримання прав власності ($k_{вл}$).

Етап 2. Нормалізація індикаторів ознак соціального прогресу. З метою усунення розмірності та направленості (стимулятори та дестимулятори) індикаторів ознак соціального прогресу необхідним є проведення процедури нормалізації індикаторів методами природної нормалізації та Севіджа:

- метод природної нормалізації для показників стимуляторів (витрати на освіту, валовий коефіцієнт охоплення населення вищою освітою, охоплення дітей дошкільною освітою, кількість здобувачів професійної освіти, державні витрати на культуру, частка державних видатків на дослідження та розробки, державні витрати на охорону здоров'я, індекс процвітання (складова здоров'я), національні витрати на охорону довкілля, індекс екологічної ефективності, ВНД на душу населення, індекс економічної свободи, індекс громадянських свобод, індекс дотримання прав власності):

$$Z_{ij} = \frac{k_i - k_{imin}}{k_{imax} - k_{imin}},$$

де k_{imax} , k_{imin} – максимальне та мінімальне значення i -го індикатора інтегрального індексу соціального прогресу (граничні значення встановлюється на основі відповідних нормативів профільних міжнародних інституцій, або як максимальне/мінімальне значення i -го індикатора інтегрального індексу соціального прогресу для усієї вибірки країн у разі відсутності нормативів);

- метод Севіджа для показників дестимуляторів (рівень безробіття населення, індекс свободи преси):

$$Z_{ij} = \frac{k_{imax} - k_i}{k_{imax} - k_{imin}}.$$

Етап 3. Визначення вагових коефіцієнтів для кожного індикатора ознак соціального прогресу («Освіта, наука та культура», «Охорона здоров'я», «Охорона довкілля», «Життя та добробут», «Свобода та рівність»). У рамках даного дослідження з метою встановлення вагових

коефіцієнтів кожного індикатора ознак соціального розвитку запропоновано використовувати ентропійний метод. Цей метод дозволяє врахувати динаміку змін індикаторів ознак соціального прогресу бенчмарк країн, а вагові коефіцієнти показників досліджуваного об'єкта залежать від темпу росту середньої частки інформаційних ресурсів усієї сукупності даних:

$$w_i = \frac{(1-e_i)}{\sum_{i=1}^n (1-e_i)}$$

де e_i – рівень ентропії стандартизованого i -го індикатора інтегрального індексу соціального прогресу:

$$e_i = -\frac{1}{\ln(n)} \sum_{j=1}^m K_{ij} \times \ln(K_{ij})$$

де K_{ij} – питома вага стандартизованого i -го індикатора інтегрального індексу соціального прогресу k_i :

$$K_{ij} = \frac{(1+Z_{ij})}{\sum_{i=1}^m (1+Z_{ij})}$$

де Z_{ij} – стандартизоване значення i -го індикатора інтегрального індексу соціального прогресу k_i .

Етап 4. Розрахунок інтегрального індексу соціального прогресу з урахуванням вагових коефіцієнтів індикаторів ознак соціального прогресу.

$$I_{sp} = K_{онк} + (K_{оз} + K_{од} + K_{жд} + K_{ср}) = \sum_{i=1}^n w_i k_i \quad (6)$$

де I_{sp} – інтегральний індекс соціального прогресу; $K_{онк} = w_1 k_{во} + w_2 k_{вищо} + w_3 k_{дошо} + w_4 k_{профо} + w_5 k_{культ} + w_6 k_{досл}$ – субіндекс Освіта, наука та культура; $K_{оз} = w_7 k_{озд} + w_8 k_{іозд}$ – субіндекс Охорона здоров'я; $K_{од} = w_9 k_{довк} + w_{10} k_{крі}$ – субіндекс Охорона довкілля; $K_{жд} = w_{11} k_{внд} + w_{12} k_{безр}$ – субіндекс Життя та добробут; $K_{ср} = w_{13} k_{ієф} + w_{14} k_{рфі} + w_{15} k_{слі} + w_{16} k_{вл}$ – субіндекс Свобода та рівність; w_i – ваговий коефіцієнт відповідного індикатора k_i , $i...n$ – кількість індикаторів індексу соціального прогресу.

Об'єктом дослідження обрано Україну та країни-бенчмарки ЄС (Польща, Угорщина, Чехія, Словаччина) за 2000-2020 рр. Результати розрахунку вагових коефіцієнтів індикаторів ознак соціального прогресу та їх описова статистика представлені в таблиці 1.

Таблиця 1. Вагові коефіцієнти індикаторів ознак соціального прогресу та їх описова статистика

Індикатор	Mean	Max	Min	Ваговий коефіцієнт
Витрати на освіту	4,806	7,318	3,522	0,065
Валовий коефіцієнт охоплення освітою	60,234	83,744	28,349	0,066
Охоплення дітей дошкільною освітою	87,358	116,442	47,237	0,054
Кількість здобувачів професійної освіти	97,846	111,970	85,617	0,048
Державні витрати на культуру	1,214	3,300	0,350	0,054
Частка державних видатків на дослідження та розробки	0,984	2,055	0,434	0,077
Державні витрати на охорону здоров'я	6,784	8,119	5,298	0,068
Індекс процвітання / складова здоров'я	73,128	80,500	60,500	0,083
Індекс екологічної ефективності	62,394	85,420	45,611	0,077
Національні витрати на охорону довкілля	1933,5	10454,48	23,330	0,087
Рівень безробіття населення	9,066	19,900	2,010	0,056
ВНД на душу населення	11662	21930	700	0,093
Індекс економічної свободи	63,633	100,000	45,800	0,032
Індекс свободи преси	14,918	54,000	0,670	0,037
Індекс громадянських свобод	49,724	60,000	34,000	0,081
Індекс дотримання прав власності	5,797	10,000	3,400	0,023

Джерело: побудовано авторами.

Найбільше значення вагового коефіцієнта мають індикатори ВНД на душу населення (0,093), національні витрати на охорону довкілля (0,087), індекс процвітання / складова здоров'я (0,083), індекс громадянських свобод (0,081) що свідчить

про їх рівномірний розподіл за інтервалами, а отже відповідає максимальному рівню невизначеності (ентропії). Мінімальний рівень ентропії характерний для індексу економічної свободи

(0,032) та індексу дотримання прав власності (0,023).

За інтегральним індексом соціального прогресу Україна значно відрізняється від країн-бенчмарк ЄС

(Польща, Угорщина, Чехія, Словаччина) за 2000-2020 рр (рис. 4).

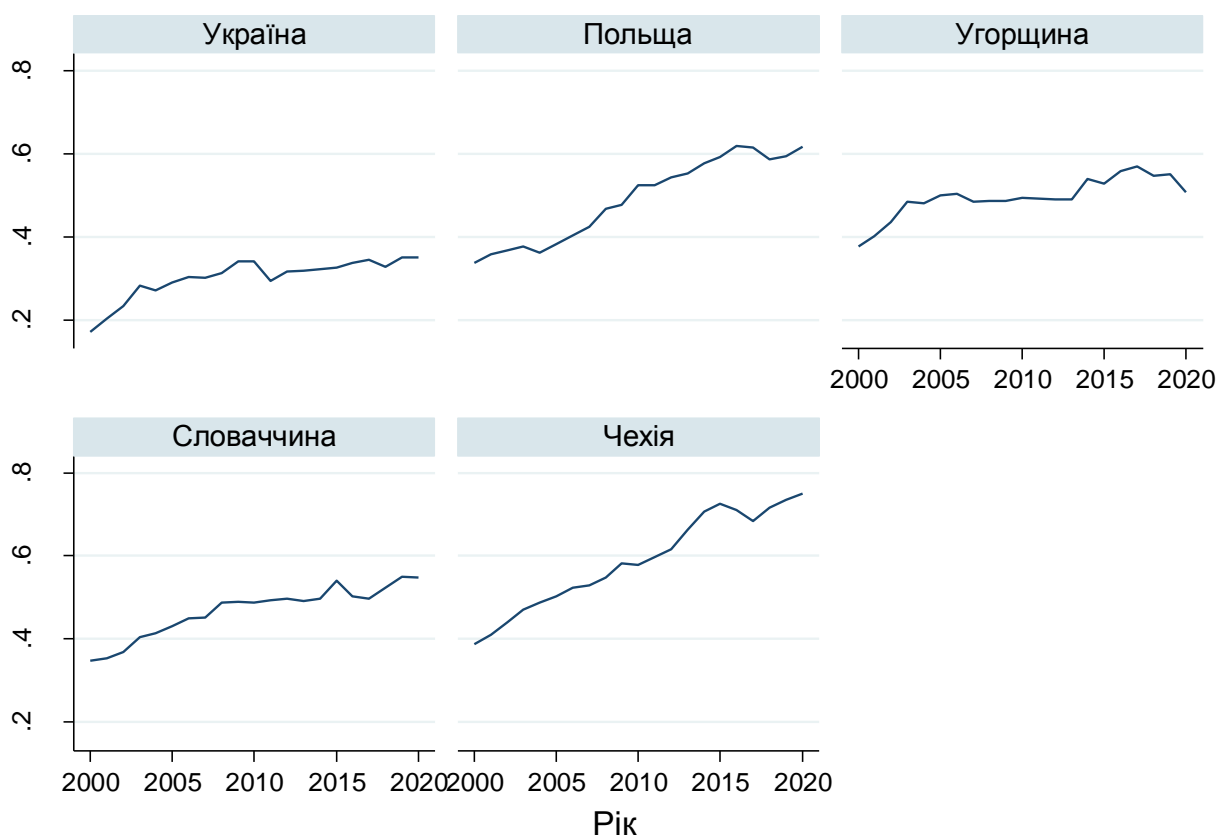

Рис. 4. Динаміка інтегрального індексу соціального прогресу досліджуваних країн за 2000-2020 рр.

Джерело: побудовано авторами.

Як видно з рисунку 4, найбільше значення інтегрального індексу соціального прогресу за 2000-2020 рр. має Чехія (0.794), інші країни ЄС мають у 2020 р. рівень соціального прогресу вище середнього (≥ 0.5), що свідчить про конвергентний характер соціальних реформ у даних країнах. Водночас зазначимо, що середньорічний темп зростання інтегрального індексу соціального прогресу за 2000-2020 рр. для України становив 3.6%, а отже за умови збереження зазначеної тенденції досягнення середнього рівня соціального прогресу країн ЄС потребуватиме більше 15 років.

Визначення впливу міграційних процесів на інтегральний індекс соціального розвитку здійснено за допомогою системи функціональних залежностей:

$$\begin{cases} I_{spi} = a_i + b_i X1_{ei} + u_i \\ I_{spi} = c_i + d_i X2_{ei} + u_i \end{cases}$$

де $X1$, $X2_{ei}$ – індикатори рівня міграційних процесів в країні; a_i , b_i , c_i , d_i – розрахункові

параметри системи; u_i – статистична помилка моделі.

Рівень міграційних процесів у країні, подібно до робіт [14; 15], запропоновано здійснювати на основі двох показників: обсяг коштів від емігрантів ($X1$) та міграційний приріст населення країни (на 1000 осіб) ($X2$).

Результати емпіричних розрахунків впливу міграційних процесів на інтегральний індекс соціального розвитку України за 2000-2020 рр. представлено в табл. 2.

Отримані результати свідчать про статистично значимий вплив міграційних процесів на рівень соціального прогресу. Так збільшення обсягу приватних переведень з закордону призводить до збільшення рівня соціального прогресу на 0,25%, а міграційного приросту населення країни на 0,026%. Коефіцієнт детермінації моделей становить 67,5% та 16,4% відповідно. Це у свою чергу свідчить, що у випадку моделі з міграційним приростом населення країни існують додаткові пояснювальні фактори соціального прогресу, такі як: навички, гендер, освіта, національна ідентичність тощо.

(7)

Також дані результати відповідають неокласичній економічній теорії відповідно до якої збільшення

населення країни сприяє економічному та соціальному розвитку.

Таблиця 2. Емпіричні результати моделювання впливу міграційних процесів на рівень соціального прогресу

Показник	Коефіцієнт	Std. Error	t-Statistic	Prob.
<i>Модель (1)</i>				
X1	0,255	0,041	6,289	0,000
R-squared	0,675	Mean dependent var		-1,214
Adjusted R-squared	0,658	S. D. dependent var		0,185
S.E. of regression	0,108	Akaike info criterion		-1,513
Sum squared resid	0,223	Schwarz criterion		-1,414
Log likelihood	17,894	Hannan-Quinn criter.		-1,492
F-statistic	39,558	Durbin-Watson stat		0,475
Prob(F-statistic)	0,000			
<i>Модель 2</i>				
X3	0,026	0,017	1,538	0,149
R-squared	0,164	Mean dependent var		-1,143
Adjusted R-squared	0,095	S.D. dependent var		0,057
S.E. of regression	0,054	Akaike info criterion		-2,858
Sum squared resid	0,035	Schwarz criterion		-2,766
Log likelihood	22,006	Hannan-Quinn criter.		-2,866
F-statistic	2,367	Durbin-Watson stat		1,191
Prob(F-statistic)	0,149			

Джерело: побудовано авторами.

Висновки

Емпіричні розрахунки інтегрального індексу соціального прогресу та впливу засвідчили суттєве відставання України від країн ЄС. Доведено, що збереження існуючого середньорічного темпу зростання інтегрального індексу соціального прогресу за 2000-2020 рр. для України на рівні 3.6%, дозволить досягти середнього рівня соціального прогресу країн ЄС у 2020 р. більше ніж через 15 років. У той же час, аналіз впливу міграційних процесів засвідчив позитивний вплив на рівень соціального прогресу в Україні. Зростання обсягу приватних переведень з закордону призводить до збільшення рівня соціального прогресу на 0,25%, а міграційного приросту населення країни на 0,026%.

Це з одного боку дозволяє пришвидшити конвергентних рух національної економіки, а з іншого – стрімке збільшення міграційних процесів призведе до відтоку висококваліфікованих кадрів, знань, зменшенню податкових надходжень на соціальне страхування.

Перспективи подальших досліджень у цьому напрямку

Коефіцієнт детермінації моделі з міграційний приростом населення країни становить лише 16.4%, що актуалізує подальше вивчення впливу додаткових міграційних факторів (рівень освіти, корупції, політичної стабільності, демократії, гендерної рівності тощо) на соціальний прогрес.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. State Statistic Service of Ukraine. (2020). URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
2. Scopus. (2020). URL: <https://www.scopus.com>.
3. Piper, N. (2017). Migration and the SDGs. *Global Social Policy*, 17(2), 231-238. doi:10.1177/1468018117703443
4. Piper, N. (2006). Gendering the politics of migration. *International Migration Review*, 40(1), 133-164. doi:10.1111/j.1747-7379.2006.00006.x

5. Castles, S. (2003). Towards a sociology of forced migration and social transformation. *Sociology*, 37(1), 13-34. doi:10.1177/0038038503037001384
6. Massey, D. S., & España, F. G. (1987). The social process of international migration. *Science*, 237(4816), 733-738. doi:10.1126/science.237.4816.733
7. Massey, D. S. (2020). Immigration policy mismatches and counterproductive outcomes: Unauthorized migration to the U.S. in two eras. *Comparative Migration Studies*, 8(1) doi:10.1186/s40878-020-00181-6
8. Palloni, A., Massey, D. S., Ceballos, M., Espinosa, K., & Spittel, M. (2001). Social capital and international migration: A test using information on family networks. *American Journal of Sociology*, 10(5), 1262-1298. doi:10.1086/320817
9. De Haas, H. (2007). The impact of international migration on social and economic development in Moroccan sending regions.
10. Peth, S. A., & Sakdapolrak, P. (2019). *When the origin becomes the destination: Lost remittances and social resilience of return labour migrants in Thailand*. Area. doi:10.1111/area.12598 .
11. Levitt, P., & Lamba-Nieves, D. (2011). Social remittances revisited. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 37, 1–22. https://doi.org/10.1080/1369183X.2011.521361.
12. Every, D., Whetton, S., Rainbird, S., Halim, S. A., Procter, N., Sebben, B., & Thompson, K. (2013). The social and economic impacts of immigration detention facilities: A south australian case study. *Australian Journal of Social Issues*, 48(2), 173-196. doi:10.1002/j.1839-4655.2013.tb00277.x.
13. Lesage, J. P., & Ha, C. L. (2012). *The Impact of Migration on Social Capital: Do Migrants Take Their Bowling Balls with Them? Growth and Change*, 43(1), 1–26. doi:10.1111/j.1468-2257.2011.00575.x.
14. Ratha, D., Mohapatra, S., & Scheja, E. (2011). Impact of migration on economic and social development: A review of evidence and emerging issues. World Bank Policy Research Working Paper, (5558).
15. De Haas, H. (2007). The impact of international migration on social and economic development in Moroccan sending regions.
16. Bilan, Y., Raišienė, A. G., Vasilyeva, T., Lyulyov, O., & Pimonenko, T. (2019). Public governance efficiency and macroeconomic stability: Examining convergence of social and political determinants. *Public Policy and Administration*, 18(2), 241-255. doi:10.13165/VPA-19-18-2-05.
17. Pimonenko, T., Lyulyov, O., Chyryn, O., & Palienko, M. (2018). Environmental Performance Index: relation between social and economic welfare of the countries. *Environmental Economics*, 9(3), 7-16. doi:10.21511/ee.09(3).2018.01.

REFERENCES

1. State Statistic Service of Ukraine. (2020). Retrieved from: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
2. Scopus. (2020). Retrieved from: <https://www.scopus.com>.
3. Piper, N. (2017). Migration and the SDGs. *Global Social Policy*, 17(2), 231-238. doi:10.1177/1468018117703443.
4. Piper, N. (2006). Gendering the politics of migration. *International Migration Review*, 40(1), 133-164. doi:10.1111/j.1747-7379.2006.00006.x.
5. Castles, S. (2003). Towards a sociology of forced migration and social transformation. *Sociology*, 37(1), 13-34. doi:10.1177/0038038503037001384
6. Massey, D. S., & España, F. G. (1987). The social process of international migration. *Science*, 237(4816), 733-738. doi:10.1126/science.237.4816.733.
7. Palloni, A., Massey, D. S., Ceballos, M., Espinosa, K., & Spittel, M. (2001). Social capital and international migration: A test using information on family networks. *American Journal of Sociology*, 10(5), 1262-1298. doi:10.1086/320817.
8. De Haas, H. (2007). The impact of international migration on social and economic development in Moroccan sending regions.
9. Peth, S. A., & Sakdapolrak, P. (2019). *When the origin becomes the destination: Lost remittances and social resilience of return labour migrants in Thailand*. Area. doi:10.1111/area.12598.

10. Levitt, P., & Lamba-Nieves, D. (2011). Social remittances revisited. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 37, 1–22. <https://doi.org/10.1080/1369183X.2011.521361>
11. Every, D., Whetton, S., Rainbird, S., Halim, S. A., Procter, N., Sebben, B., & Thompson, K. (2013). The social and economic impacts of immigration detention facilities: A south australian case study. *Australian Journal of Social Issues*, 48(2), 173-196. doi:10.1002/j.1839-4655.2013.tb00277.x.
12. Lesage, J. P., & Ha, C. L. (2012). *The Impact of Migration on Social Capital: Do Migrants Take Their Bowling Balls with Them? Growth and Change*, 43(1), 1–26. doi:10.1111/j.1468-2257.2011.00575.x.
13. Ratha, D., Mohapatra, S., & Scheja, E. (2011). Impact of migration on economic and social development: A review of evidence and emerging issues. *World Bank Policy Research Working Paper*, (5558).
14. De Haas, H. (2007). The impact of international migration on social and economic development in Moroccan sending regions.
15. Bilan, Y., Raišienė, A. G., Vasilyeva, T., Lyulyov, O., & Pimonenko, T. (2019). Public governance efficiency and macroeconomic stability: Examining convergence of social and political determinants. *Public Policy and Administration*, 18(2), 241-255. doi:10.13165/VPA-19-18-2-05.
16. Pimonenko, T., Lyulyov, O., Chygryn, O., & Palienko, M. (2018). Environmental Performance Index: relation between social and economic welfare of the countries. *Environmental Economics*, 9(3), 7-16. doi:10.21511/ee.09(3).2018.01.